International Journal of Human Sciences
ISSN:1303-5134

Volume: 12 Issue: 1 Year: 2015

Police use of force: individualistic, situational, and organizational approach

Polisin zor kullanması: bireysel, durumsal ve organizasyonel yaklaşım

İlyas Özgentürk[1]

Abstract

While ensuring public safety and fighting against criminals the police are given exceptional powers such as the use of force to protect themselves as well as others in the process of fighting criminals. In a democratic society the limits of the use of force given by the state to the police is regulated by law. Misuse of power by the police, regarding humanitarian concerns, in terms of philosophical dilemmas and political implications has great impact on people. Use of force is defined as; use of physical strength and any equipment in increased proportion to neutralize acts of resistance or attack. The power to use of force is a direct intervention to the fundamental rights and freedoms of persons. Therefore, use of excessive force is considered as a direct violation of human rights. There have been numerous researches and studies about Police use of force. However, the complex structure of use of force, and it association with many factors creates a lot of limitations in this area. Therefore, the researchers have systematized the use of force by the police and focused on situational and institutional factors. Individual factors affecting the use of power and force by the police officers are defined as; The age of the police officer, education level and occupational experience. Regarding situational factors the researchers

Özet

Kamunun güvenliğini sağlama ve suçlularla mücadele etme görevini yerine getirirken polise hem kendisini hem de başkalarını koruması ve suçlularla mücadele edebilmesi için zor kullanma gibi bir takım istisnai yetkiler verilmiştir. Demokratik toplumlarda devletin polise vermiş olduğu zor kullanma yetkisinin sınırları hukuk tarafından düzenlenmiştir. Polisin sahip olduğu gücü suiistimal etmesi insani kaygılar, felsefi ikilemler ve politik sonuçlar açısından halk üzerinde büyük etkilere sahiptir. Zor kullanma; direnme ve saldırı karşısında bu fiilleri etkisiz hale getirecek derecede artan nispette bedeni kuvvet her türlü teçhizatı kullanmak şeklinde tanımlanmaktadır. Zor kullanma yetkisi kişilerin temel hak ve özgürlüklerine doğrudan bir müdahaledir. Bu nedenle zor kullanma yetkisinin aşılması doğrudan insan hakları ihlali sayılmaktadır. Polisin zor kullanması ile ilgili sayısız araştırmalar ve çalışmalar yapılmıştır. Ancak, zor kullanmanın kompleks yapısı ve çok çeşitli nedenlerle ilişkili olmasından dolayı bu alanda oldukça fazla sınırlamalar vardır. Bu nedenle, araştırmacılar polisin kuvvet kullanmasını sistematize ederek bireysel, durumsal ve kurumsal faktörlerin üzerinde durmuşlardır. Polis memurlarının güç ve kuvvet kullanmasını etkileyen bireysel faktörler; polis memurlarının yaşı, eğitim seviyesi, mesleki

[1] Dr., Emniyet Genel Müdürlüğü, Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı, iozgenturk@egm.gov.tr

Özgentürk, İ. (2015). Polisin zor kullanmasi: bireysel, durumsal ve organizasyonel yaklaşım. *International Journal of Human Sciences, 12*(1), 1280-1301. doi: 10.14687/ijhs.v12i1.3258

have focused on characteristics like; type of event that the police officer has encountered the public and the characteristics the suspects. Regarding explaining the Institutional factors it is focused on; the affect of the police culture (subculture) and service delivery philosophy of de unit that the officer is working at.
Keywords: police; use of force; individual approach; situational approach; organizational approach.

Extended English abstract is at the end of this document

tecrübesi gibi karakteristikleri üzerinde durulmuştur. Durumsal faktörler; polislerin halk ile karşı karşıya geldikleri olayların cinsi ve şüphelilerin karakteristikleri üzerinde yoğunlaşmıştır. Kurumsal faktörler; polisin memurlarının görev yaptığı polis biriminin kurumsal kültürü ve hizmet anlayışının etkilerini açıklamaya çalışmaktadır.
Anahtar Kelimeler: polis; kuvvet kullanma; bireysel yaklaşım; durumsal yaklaşım; kurumsal yaklaşım.

Giriş

2014 yılında ABD'nin Missourei eyaletinin Ferguson şehrinde silahsız siyahi bir gencin öldürülmesinden sonra, önce Ferguson şehrinde sivil halkın katıldığı olaylar çıktı, sonra bu olaylar ve protestolar kısa bir süre içinde tüm ABD'ye yayıldı. Olaylar nedeniyle Fergosan şehrinde milyonlarca dolarlık maddi zarar meydana geldi. Yunanistan'ın başkenti Atina'da 6 Aralık 2008 tarihinde, polis kurşunu ile yaşamını yitiren 16 yaşındaki gencin ölümünden sonra tüm Atina sokakları savaş alanına döndü. Her yıl 6 Aralık tarihinde bu olayı anma törenleri düzenlenmekte ve sivil gruplar ile polis bir kez daha sokakta karşı karşıya gelmektedir. 2013 yılında Ankara'da toplumsal gösteriler sırasında bir polis memurunun silahından çıkan bir kurşun ile göstericilerden Ethem SARISÜLÜK hayatını kaybetti. Uzun süre televizyonlarda ve gazetelerde genelde polisin kuvvet kullanma, özelde silah kullanma yetkisi tartışıldı.

Polislerin karşılaştıkları olaylarda kullandıkları kuvvetten sonra sık sık gazete ve televizyon haberlerinde, tartışma programlarında polisin orantısız veya öldürücü güç uyguladığı ile ilgili haberler yayınlanır. Bu haberler toplumun büyük bir bölümü tarafından endişe ile izlenir. Konunun hassasiyetinden dolayı polisin orantısız ve aşırı güç kullanması sadece güç kullanmada kastın aşılması değil aynı zamanda bir insan hakları ihlali olduğu vurgulanır (Pinizzotto vd., 2012).

Polisin ölümcül kuvvet kullanmanın sonuçları polisle ilgili pek çok kaygının ana kaynağıdır (Fyfe, 1988). Suç istatistiklerinin düzenli olarak tutulduğu ABD'de yıllık ortalama olarak 390 kişi bir olay sırasında polis tarafından öldürülmektedir (ABD Adalet Bakanlığı, 2010). Polisin kuvvet kullanması hukukçular, akademisyenler, insan ve sivil hakları savunucuları tarafından üzerinde hassasiyetle durulan önemli bir konudur (Schuck, 2004). Polisin topluma sunduğu güvenlik hizmetlerinin kalitesinin değerlendirilmesindeki en önemli kriterlerden bir tanesi polisin kuvvete

Özgentürk, İ. (2015). Polisin zor kullanmasi: bireysel, durumsal ve organizasyonel yaklaşım. *International Journal of Human Sciences, 12*(1), 1280-1301. doi: 10.14687/ijhs.v12i1.3258

başvurma oranı ve yöntemleridir. Buyüzden polisin orantısız kuvvet kullanması basında polis ile ilgili yeralan haberlerin en başında gelmektedir (Skogan, 2005).

Polisin vatandaşa karşı fiziksel kuvvet kullanması hem teorik hem de pratik açıdan önem taşımaktadır. Teorik olarak Max Weber detletin zorunlu ve zorlayıcı bir kurum olduğunu, kendi düzenini koruyabilmek ve sağlayabilmek için yasal fiziksel kuvvet kullanma gücüne sahip tek güç olduğunu söyler. Modern devlet ve güç konularında araştırmalar yapan Albert Reiss'e göre modern toplumların kanunlarında polis sivillere karşı fiziki kuvvet kullanma yetkisine sahip tek güçtür (Monopoly). Teorik açıdan polisin kuvvet kullanma gücünü tam olarak anlayabilmek için onun toplumsal ve politik işlevini anlamak gerekir (Friedrich, 1980).

Pratik açıdan polisin kuvvet kullanması hem birey hem de toplum açısından önemli sonuçlara sahiptir. Polisin kuvvet kullanmasına maruz kalan kişiler fiziksel olarak yaralanır ve duygusal olarak incinirler. Polis tarafından uygun olmayan davranışlara maruz kalan vatandaşların polis hakkındaki düşünceleri olumsuz olmaktadır. Genel olarak, polisin kuvvet kullanmasına maruz kalanlar veya izlemek suretiyle dolaylı tecrübe sahibi olanların polise, kanunlara ve devlete karşı olan tutum ve davranışları değişir.

Vatandaşlar, araştırmacılar, siyasi-bürokratik ve hukuk otoriteleri güç kullanma konusu gündeme geldiğinde; polis neden güç kullanır?, polis ne sıklıkta güç kullanır?, Polis ne sıklıkta uygun ve aşırı güç kullanır?, Hangi çeşit polisler, hangi sıklıkta, kime karşı daha fazla güç kullanma özelliğine sahiptir?, polisin güç kullanması şehirden şehire, birimden birime değişiyor mu? Sorularını sorarlar. Tüm bu sorular sayısız bilimsel araştırmaya ve çalışmaya konu olmuştur.

Araştırmacılar polisin bazı durumlarda neden daha fazla güç ve kuvvet kullandığını sistematik bir şekilde ortaya koyabilmek için zor kullanma konusuna değişik yaklaşımlar geliştirmişlerdir. Polisin aşırı güç kullanmasının daha iyi açıklanabilmesi için bazı önemli soruların cevaplandırılması gerekmektedir. Güce başvuran polis memurunun ve güce maruz kalan şüphelinin yaşı, cinsiyeti, ırkı, eğitim seviyesi gibi karakteristikleri ve memurun görev yaptığı birimin özellikleri ile polisin güç kullanma seviyesi arasında ne tür bir ilişki olduğu bu sorulardan bazılarıdır.

Bu çalışmanın amacı polisin güç ve kuvvet kullanmasını etkileyen faktörler ile kullanılan gücün arasındaki ilişkiyi üç ayrı yaklaşım ile açıklamaktır. Bu yaklaşımlar; güç kullanan polis memurlarına ait bireysel faktörleri inceleyen bireysel yaklaşım, olayın oluş biçimi ve güce maruz kalan şüphelilere ait bireysel faktörler inceleyen durumsal yaklaşım ve polis biriminin yapısı ve hizmet anlayışına ait faktörlerdiri inceleyen kurumsal yaklaşımdır. Özetle, polisin güç kullanmasını;

Özgentürk, İ. (2015). Polisin zor kullanması: bireysel, durumsal ve organizasyonel yaklaşım. *International Journal of Human Sciences, 12*(1), 1280-1301. doi: 10.14687/ijhs.v12i1.3258

bireysel yaklaşım, durumsal yaklaşım ve kurumsal (organizasyonel) yaklaşım konusunda daha önce yapılmış olan araştırmalar ve çalışmalar ile ilgili literatür taraması şeklinde açıklamaktır.

1. Polisin Güç ve Kuvvet Kullanması

Polis kamu güvenliğini sağlamak ve suçlularla mücadele etmekle görevlidir. Modern toplumlarda polislik mesleği en zor ve tehlikeli meslekler arasında yer almaktadır ve pek çok gerilim dolu tecrübeyi bünyesinde taşımaktadır. Toplumun güvenliğinin sağlayabilmesi için polise bir takım zorlayıcı yetkilerin verilmesi kaçınılmaz bir zorunluluktur. Ancak, polis kendine verilen görevleri yerine getirirken kanunlarca kişilere tanınan hak ve özgürlüklere zarar vermemelidir. Kişilerin özgürlüklerinin zarar görmemesi için polisin zor kullanma yetkisi temel insan hak ve özgürlükleri olarak kabul edilen değerlere zarar vermeyecek şekilde sınırlandırılmıştır (Eryılmaz ve Bozlak, 2009).

Polis memurları günlük görevlerini yerine getirirken çok çeşitli durumlarda güce başvururlar. Devam etmekte olan bir olaya müdahale ederken, bir suçluyu yakalarken, izinsiz gösteri yapan kalabalıkları dağıtırken polisin güce başvurduğu durumlardan bir kaçıdır (Chaiken ve Travis, 1996). Garner ve Maxwell (1999) polisin kullandığı gücü ölçmek için özel durumlarda uygulanabilecek dört unsur belirlediler. Bu unsurlar; silah kullanma, silahsız taktikler, kısıtlama ve sesli komut olarak dörde ayrılmıştır.

Kamu düzeninin sağlanması açısından polis memurlarının yasal güç kullanmasının doğal sınırları çizilmiştir. Güç kullanma bir kişiye sözlü komut vermekten başlayarak silah kullanmaya kadar varır (Micucci ve Gomme, 2005). Genel olarak, polis birimleri güvenlik politikaları gereği polis memurlarının karşılaştıkları durumu kontrol etmek için minimum güç kullanmasına izin vermektedir (McEwen, 1996).

Polis memurları kanunların kendilerine verdiği görevleri ifa ederken bir direniş ile karşılaştığında, bu direnişi kırmak amacıyla ve kıracak ölçüde zor kullanmaya yetkilidir.

Zor kullanma yetkisi kapsamında, direnmenin mahiyetine ve derecesine göre ve direnenleri etkisiz hale getirecek şekilde kademeli olarak artan nispette bedeni kuvvet, maddi güç ve kanuni şartlar gerçekleştiğinde silah kullanılabilir.

Zor kullanma;

a) Bedeni Kuvvet b) Maddi güç kullanma olarak ikiye ayrılır.

a) Bedeni Kuvvet; polisin direnen kişiye karşı doğrudan doğruya sadece kendi bedenini kullanmak suretiyle yapmış olduğu hareketlerdir. Şüpheli taşıma teknikleri, dirsek baskı teknikleri, bilek kilidi gibi boş elle kontrol teknikleri adı verilen zor kullanma teknikleridir.

Özgentürk, İ. (2015). Polisin zor kullanması: bireysel, durumsal ve organizasyonel yaklaşım. *International Journal of Human Sciences, 12*(1), 1280-1301. doi: 10.14687/ijhs.v12i1.3258

b) Maddi güç kullanma; polisin direnen kişiye karşı ve eşya üzerinde bedeni kuvvetin dışında kullandığı kelepçe, cop, basınçlı su, göz yaşartıcı gazlar veya tozlar, fiziki engeller, polis köpekleri ve atları ile sair hizmet araçlarını ifade etmektedir (Sevindik vd, 2011).

Uluslar Arası Polis Müdürleri Birliği (IACP) polisin kuvvet kullanmasını beş sınıfa ayırmıştır; bedeni kuvvet (yumrukları, elleri ayakları kullanma), kimyasal silah (göz yaşartıcı gazları kullanma), elektronik kuvvet (elektrikli şok silahı veya diğer elektronik araçları kullanma), vuruş (darbe) kuvveti (jop kullanma ve benzeri cisimler), ve ölümcül kuvvet (her çeşit ateşli silah) (Henriquez, 1999).

Kuvvetin Seviyesi;

Montgomery (2005) kuvvetin gerçek şeklini beş ayrı grupta sınıflandırır:

1. Seviye Kuvvet Kullanma: Bu seviyede polis memurunun kararlılığını göstermek ve birini bir şey yapmaya ikna etmek için sözlü diyalog ve beden dili kullanılır. Polis memurları insanları arabadan inmeye veya belirli bir yerde kalması veya ellerini kaldırması için uyarması gibi durumlar birinci seviye kuvvet kullanma olarak sınıflandırılabilir.

2. Seviye Kuvvet Kullanma: Bu seviyede polis memurları insanları kontrol altında tutmak veya bir noktadan bir başka noktaya taşıyabilmek için bilek kilidi, kol tutma ve baskı noktaları teknikleri gibi bedeni kuvvet kullanma ve kelepçe, göz yaşartıcı gaz ve şok cihazı gibi çeşitli alet ve cihazları kullanırlar.

3. Seviye Kuvvet Kullanma: Bu seviyede polis memurları kendini müdafaa amacıyla bir saldırı anında ellerini, yumruklarını, ayaklarını bir silah gibi kullanabilir veya ani etki yapan cop, el feneri ve diğer cisimleri de kullanabilirler.

4. Seviye Kuvvet Kullanma: Bu seviyede polis memurları birini yakalamak veya kendilerini veya başkasına korumak amacı ile ateşli silah dahil her türlü kuvvet kullanma vasıtasına başvururlar. Bu seviyede hem polis memurları, hem de saldırgan için yaralanma ve ölüm riski vardır.

Holmes (2000) belirli durumlarda polis tarafından kullanılan gücün seviyesinin kullanılması gerekenden fazla olması durumunda gücü aşırı olarak sınıflandırılmaktadır. Diğer bir değişle; polis tarafından aşırı kuvvet kullanması, yasal standartların üstünde gerekenden daha fazla kuvvete başvurma olarak nitelenmektedir. Aşırı kuvvet kullanmadan dolayı hem polis memuru bireysel hem de polis birimi kurumsal olarak sorumlu tutulmaktadır (Chaiken ve Travis , 1996).

Sivillerin şikâyetleri ve polis aleyhine açmış oldukları davalar aşırı kuvvet kullanımının iki önemli göstergesidir (McEwen, 1996). Polis kuvvet kullanma yöntemleri içinden dikkati en çok

Özgentürk, İ. (2015). Polisin zor kullanmasi: bireysel, durumsal ve organizasyonel yaklaşım. *International Journal of Human Sciences, 12*(1), 1280-1301. doi: 10.14687/ijhs.v12i1.3258

yaralanmalara ve ölümlere neden olan kuvvet kullanımı türleri çekmektedir. Polisin aşırı kuvvet kullanımı ile ilgili olarak en çok yaralanmalar ve ölümle sonuçlanan olaylar sonunda resmi şikayetler gelmektedir.

Aslında, polis ile halkın karşı karşıya gelmeleri nadiren güç kullanma gerektirir (McEwen, 1996). Adams (1999) ABD'de kamuoyunun göstermiş olduğu tepkiler nedeniyle polisin güç kullanmasının istatistiksel olarak azaldığını rapor etmiştir. Adams'ın yapmış olduğu çalışmaların sonuçları; bilinenin aksine olarak pek çok kolluk memurunun nadiren kuvvete başvurduklarını göstermektedir. Sanılanın aksine sadece az sayıda kişi polisin kuvvet kullanması sonucunda yaralanmakta ve polisin kuvvet kullanması ile ilgili bir kaç şikâyet olmaktadır.

Friedrich (1980) zor kullanmayı bireysel, durumsal ve örgütsel nedenlere bağlı olarak sınıflandırmaktadır. Bireysel nedenler; polis memurunun cinsiyet, ırk, eğitim ve meslek tecrübesi gibi karakteristikleri, durumsal nedenler; polis ile vatandaşın karşı karşıya geldikleri olayların karakteristikleri, organizasyonel nedenler; memurun çalıştığı polis biriminin demokratik veya geleneksel yapısı ve kültürü gibi karakteristikleridir..

2. Polisin Kuvvet Kullanmasını Açıklayan Faktörlere Sistematik Yaklaşımlar

Polis memurları görevleri sırasında yasal, etik ve pratik olarak kuvvet kullanmayı gerektiren sıra dışı ve karar vermesi zor durumlarla karşılaşırlar (MacDonald vd., 2003). Garner ve Maxwell (1999)'e göre polisin kuvvet kullanmasında kurumsal ve kurum dışından bir çok karakteristiğin etkisi vardır. Bu çok değişik karakteristikler nedeniyle, polisin kuvvet kullanması tek bir yöntemle ölçülebilir bir kavram değildir. Adams (1999)'a göre polis ile halkın karşı karşıya geldiği durumlarda, olayın özelliğine göre ne oranda kuvvet kullanması gerektiğine polis memurunun kendisi karar vermesi gerektiğinden, başvurulan gücün ve kuvvetin makul olup olmadığına dışarıdan karar vermek zordur.

Polisin güç ve kuvvet kullanması ile ilgili çalışmalar ve araştırmalar yapan akademisyenler polisin güç kullanmasını bireysel, durumsal ve örgütsel faktörler açısından sistematize ederek açıklamaya çalışmışlardır. Bireysel yaklaşım daha çok polis memurunun kişisel karakteristikleri ve eğitim ve mesleki tecrübe gibi sonradan kazanılan faktörler üzerinde durmaktadır. Durumsal yaklaşım olayın meydana geliş şekli, olayın türü ve şüphelinin direnmesi ve şüphelinin karakteristiklerini incelemektedir. Kurumsal yaklaşım ise polis memurlarının görev yaptıkları polis biriminin yapısı, örgüt kültürü ve görev anlayışı gibi konuları araştırmaktadır.

2.1. Polis Memurlarının Güç Kullanmasına Bireysel Yaklaşım

Bireysel yaklaşım polisin güç kullanmasını polis memurlarının karakteristikleriyle açıklamaya çalışmaktadır. James Wilson polislerin kişisel karakteristiklerini yaş, cinsiyet ve ırk gibi biyolojik

Özgentürk, İ. (2015). Polisin zor kullanmasi: bireysel, durumsal ve organizasyonel yaklaşım. *International Journal of Human Sciences, 12*(1), 1280-1301. doi: 10.14687/ijhs.v12i1.3258

özellikleriyle, iyi adam, kötü adam gibi değerlendirilebilen özellikleriyle, şüpheci, önyargılı ve ayırımcı gibi vatandaşa karşı davranış özellikleriyle, ahlaklı, disiplinli gibi mesleki etik özellikleriyle açıklamaya çalışmıştır. Friedrich (1980) polis memurlarının kendi karakteristik özellikleri dışında polis memurlarının eğitim seviyesi ve mesleki tecrübesi gibi farklılıkların da polisin güç kullanma seviyesine etki edebileceği düşünmektedir.

Adams (1999)'a göre polis memurlarının işe alım kriterleri, temel ve hizmet içi eğitimleri, sahada çalışan memurların denetimi, birimin disiplin politikaları, disiplin soruşturmaları politikaları, dürüstlük, güvenilirlik gibi mesleki etik değerler ve siviller tarafından izlenme ve sivillere hesap verebilme polisin orantısız güç kullanılmasını etkileyen durumlardır.

2.1.1. Polis Memurlarını Eğitim Seviyesi

Gelişmiş ülkelerin polisleri işe alma politikalarına göre; polis memurları en az lise mezunu, tercihen de üniversite ve daha bir üstü eğitim seviyesine sahip olmaktadırlar. Bir çok polis birimi kişinin eğitim seviyesi arttıkça muhakeme kabiliyetinin de artacağını düşünerek özellikle üniversite mezunlarının polis olmasını tercih ve teşvik etmektedirler. Bazı polis birimlerinde üniversite mezunu olmak şartı meslek içi yükselme kriterleri içinde yer almaktadır.

White (2002) ve yanı sıra Terrill ve Matrowski (2002)'de ABD'de polisin kuvvet kullanması üzerine yapmış oldukları çalışmalarında; üniversite mezunu olan polis memurlarının daha düşük eğitim seviyesine sahip olan meslektaşlarına göre daha makul ve uygun bir şekilde kuvvet kullandıklarını tespit etmişlerdir. Paralel bir şekilde, Cao ve Huang'da (2000) ABD'de vatandaşların polislerin kuvvet kullanmasından dolayı yapmış oldukları şikâyetler ile ilgili ulusal veriler ve yerel polis birimlerinin kayıtları üzerinden yapmış oldukları çalışmalarında; polis akademisinde daha uzun süre eğitim almanın ve daha fazla meslek içi kurslara katılmanın polis memurlarının orantısız kuvvet kullanmasını azalttığını , yüksekokul eğitimi alan polis memurlarının vatandaşlar ile daha iyi iletişim kurabildiklerini tespit etmişlerdir.

Paoline ve Terrill (2007)'in ABD'de yapmış oldukları araştırmanın sonucuna göre; dört yıllık fakülte mezunu polis memurlarının karşılaştıkları ya da müdahale ettikleri olaylarda güç kullanma yoluna daha az başvurdukları gözlenmiştir. Morrison (2006) 'nun ABD'de yapmış olduğu çalışması da göstermiştir ki, daha uzun süre silah eğitim alan polis memurları daha az ölümcül güç kullanmaktadır. Ayrıca, daha uzun süre silah kullanma eğitimi alan memurların silahlarını daha doğru bir şekilde kullandıkları da tespit edilmiştir. Birçok polis birimi kuvvet kullanmayı en aza indirmek için polis adaylarının kuvvet kullanma ile ilgili eğitimlerine özel bir önem vererek polis savunma ve müdahale teknikleri eğitimini sistematik hale getirmektedir (Chaiken ve Travis, 1996).

Özgentürk, İ. (2015). Polisin zor kullanmasi: bireysel, durumsal ve organizasyonel yaklaşım. *International Journal of Human Sciences, 12*(1), 1280-1301. doi: 10.14687/ijhs.v12i1.3258

2.1.2. Polis Memurlarının Meslekte Çalışma Süresi ve İş Tecrübesi

Çalışma tecrübesinden; bir polis memurunun bulunduğu polis biriminde veya polislik mesleğinde toplam olarak kaç yıl süreyle çalıştığı kastedilmektedir. Bir çok polis biriminde polislik mesleğine yıllarını vermiş tecrübeli polisler ve mesleğe yeni başlamış olan acemi polisler beraber görev yapmaktadır. Tecrübeli polislerin acemi polislere göre polislik mesleğini daha profesyonelce icra ettiği ve halka karşı daha iyi davrandığına inanılır.

Adams (1999) meslek tecrübesi ile orantısız kuvvet kullanma arasında ters orantının olduğunu, mesleki tecrübe arttıkça orantısız kuvvet kullanmanın azaldığını tespit etmiştir. McElvain ve Kposowa (2004)'nın ABD'de yaptıkları bir çalışmada, polis biriminde 10 yıldan daha fazla çalışan polis memurlarının orantısız kuvvet kullanma konusunda diğerlerine göre daha az şikâyet edildiklerini tespit etmişlerdir. Buradan çıkan sonuca göre ise, genellikle aynı polis birimde on yıldan daha fazla çalışan polis memurlarının orantısız kuvvet kullanma konusunda daha az risk taşıdıkları anlamı çıkarılabilir. Özetle; tecrübeli polis memurlarının tecrübesizlere göre daha az risk grubunda yer aldıkları söylenebilir (Kaminski vd, 2004).

McElvain ve Kposowa (2004)'nın ABD'de tecrübesiz olan polis memurlarının neden görevlerinde aşırı güç kullanmaya meyilli oldukları konusunda yaptıkları araştırmanın sonucuna göre; polis akademisinden yeni mezun olan polis memurları gerçek misyonlarının tam olarak ne olduğunu anlamadan göreve başlamaktadırlar. Güvenlik hizmeti sunan polislik anlayışından çok suçlularla mücadele eden polislik anlayışını benimseyen genç polis memurları kritik durumlarda aşırı tepki vermeye ve orantısız kuvvet kullanmaya daha meyilli olmaktadırlar.

Kamanski, Digavonic ve Downs (2004)'un ABD genelinde farklı birimlerde çalışan 500 polis memuru üzerinde yapmış oldukları çalışmada; daha çok tecrübeli olan polis memurlarının orantısız kuvvet kullanma ile ilgili daha az mesleki tecrübeye sahip polis memurlarına göre daha az şikayet edildiklerini tespit etmişlerdir. Altı ile on yıl arasında mesleki tecrübeye sahip olan polis memurlarının altı yıldan daha az görev yapmış olan polis memurlarına göre daha az güç kullanma yoluna başvurdukları tespit edilmiştir.

Friedrich (1980) ABD'nin farklı eyaletinde bulunan üç farklı şehirde çalışan polis memurları üzerinde yapmış olduğu araştırmaya göre 8 yıl ve daha altında meslek tecrübesi olan polislerin 8 yılın üstünde meslek tecrübesine sahip olanlara göre daha az makul ve daha fazla aşırı kuvvet kullandıklarını bulmuştur.

Özgentürk, İ. (2015). Polisin zor kullanması: bireysel, durumsal ve organizasyonel yaklaşım. *International Journal of Human Sciences, 12*(1), 1280-1301. doi: 10.14687/ijhs.v12i1.3258

2.1.3. Polis Memurlarının Yaşı

Polis memurlarının yaşları ile aşırı güç kullanmaları arasında önemli bir istatistiki ilişki bulunmaktadır. ABD'de yapılan bir çalışmada belli yaş grupları aralığında bulunan polis memurları hakkında kuvvet kullanma ile ilgili daha fazla şikayet olduğu tespit edilmiştir (Alpert ve Dunham, 1999). Cao ve Huang (2000)'ın ABD'de ulusal araştırmalar ve yerel polis birimlerinin kayıtları üzerinden yapmış oldukları araştırma sonucuna göre; polis memurlarının yaş grupları ile vatandaşların polis hakkındaki şikâyetleri arasında sıkı bir bağlantı bulunmaktadır.

Terrill ve Matrowski tarafından ABD'de yaılan bir araştırmada, vatandaşların aşırı kuvvet kullanma ile ilgili olarak yaş ortalaması yüksek olan polis memurlarının çalıştığı polis birimlerinden daha az şikâyetçi oldukları tespit edilmiştir. Genç ve daha az tecrübeli olan polis memurlarının daha yaşlı ve tecrübeli polis memurlarına göre daha fazla aşırı güç kullanma ihtimaline sahip oldukları anlaşılmıştır. Diğer bir ifade ile genç olan polis memurları hakkında aşırı güç kullanma ile ilgili yapılan şikayetlerin sayısı yaşlı polislere göre daha fazladır (Terrill ve Matrowski, 2002).

Brandl ve diğerleri (2001) ABD'de yapmış oldukları araştırmada da genç polis memurları hakkındaki şikâyetlerin yaşlı olanlara göre daha fazla olduğu sonucuna varmışlardır. Ayrıca; genç memurların direnen vatandaşlara karşı daha fazla tutuklama yapmaya ve daha aşırı tepki vermeye yatkın olduklarını tespit etmişlerdir. Aynı polis memurlarının cinsiyetinde olduğu gibi, genç polisler sokaktaki devriye gibi görevlerde daha fazla görevlendirilmektedirler. Dolayısıyla, yaşlı memurlara göre daha uzun süre dışarıda görev yapan genç polis memurlarının şüpheli veya suçlular ile karşılaşma ihtimali de yüksek olmaktadır. Ayrıca, genç polis memurları yaşlı olanlara göre daha az tecrübe sahibidirler ve görevlilerinin zorluklarıyla başa çıkmada daha fazla zorlanmaktadırlar. Sokaklarda devamlı olarak baskı ve stres altındaki genç polis memurlarının karşılaştıkları olaylar karşısında aşırı kuvvete başvurması kaçınılmaz bir sonuçtur. Yine yaşlı olan polis memurlarının hem tecrübelerinden dolayı hem de disiplin soruşturmalarına maruz kalmamak için karşılaştıkları olaylarda kuvvet kullanmada daha temkinli oldukları görülmektedir (Terrill ve Matrowski, 2002).

2.1.4. Polis Memurlarının Cinsiyeti

Polis memurlarının cinsiyeti ve kuvvet kullanması arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmalar karışık sonuçlar vermektedir. Kriminoloji bilimindeki "genç erkeklerin şiddete karışma olasılıkları daha yüksektir" yaygın görüşene göre genç ve erkek polis memurlarının kendileriyle birlikte görev yapan bayan ya da daha yaşlı erkek memurlara göre daha fazla güç kullanabileceklerini söylemek mümkündür (Adams, 2009). McElvain ve Kposowa'nın (2004) ABD'de polis memurlarının cinsiyetleri ile güç kullanma oranları arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarına göre; aşırı güç

Özgentürk, İ. (2015). Polisin zor kullanmasi: bireysel, durumsal ve organizasyonel yaklaşım. *International Journal of Human Sciences, 12*(1), 1280-1301. doi: 10.14687/ijhs.v12i1.3258

kullanmayla ilgili olarak erkek polis memurlarının bayan polis memurlarından daha fazla soruşturma geçirdiklerini bulmuşlardır. Aynı şekilde, Garner ve Maxwell de (2002) erkek polis memurlarının bayan polis memurlarından daha fazla güç kullanma zorunda kaldıklarını tespit etmişlerdir.

Benzer bir çalışma yapan Adams (2009) bayan polis memurlarının erkek polis memurlarına göre daha az aşırı güç kullanmayla ilgili şikâyetlerin konusu olduklarını tespit etmiştir. Farklı olarak, Alpert ve Dunham (1999) ABD'de Oregon eyaletinde polis memurlarının cinsiyetleri ile güç kullanma dereceler, arasında herhangi bir ilişki olmadığını tespit etmişlerdir.

Ancak, her ne kadar erkek polis memurlarının bayan polis memurlarına göre daha fazla kuvvet kullanma ihtimali olduğu tespit edilmiş ise de: dış görevlerde asayiş ve toplumsal olaylara müdahale eden birimlerdeki erkek polis memurlarının sayısının daha fazla olması, daha uzun süre sokaklarda görev yapmalarından dolayı erkek polis memurlarının suçlulara karşı daha fazla güce başvurması doğal olarak karşılanmaktadır (McElvain ve Kposowa, 2004).

2.1.5. Polis Memurlarının Irkı

McElvain ve Kposowa (2004) ABD'de yapmış oldukları çalışmalarda polis birimlerinin çoğunda polis memurlarının görev yaptıkları bölgedeki yaşayan farklı ırktan vatandaşların nüfusu ile aynı oranda olmadıklarını tespit etmiştir. Polisin kuvvet kullanması ile ilgili yapılan bazı çalışmalarda polis memurunun ait olduğu ırk ile güç kullanması arasında bir ilişki olduğu bulunmuştur. Sigelman ve diğerleri 'ne (1997) göre Afrika kökenli vatandaşlar beyaz polis memurlarının siyahlara karşı daha fazla aşırı güç kullandığına inanmaktadırlar. Alpert ve Dunham (1999)'un ABD'de Oregon eyaletinde yapmış oldukları çalışmalarına göre, polis memurlarının bazı bölgelerde kendi ırklarından olan şüphelilere karşı daha çabuk güç kullanmaya meyilli oldukları anlaşılmıştır. Örneğin, Afrika kökenli kişilerin yaşadığı bölgelerde siyahi polislerin siyahi suçlulara karşı beyaz ya da Hispanik kökenli suçlulara göre daha çok güç kullandıkları ve yine benzeri bir şekilde İspanyol kökenli olan memurların Hispanik olan şüphelilere karşı daha çok güç kullandıkları tespit edilmiştir.

Diğer taraftan, Terrill ve Matrowski (2002)'nin ABD'de ki çalışmasının sonuçlarına göre; azınlıklar içerisinden gelen polis memurlarının kendi ırklarından gelen vatandaşa karşı daha az saldırgan oldukları ve toplumla daha geniş ilişkiler kurabildikleri tespit edilmiştir. Yine azınlık gruplar içerisinden gelen polis görevlilerinin azınlıktan olan vatandaşlara karşı beyaz çoğunluktan olan polis görevlilerine göre daha fazla toleranslı oldukları anlaşılmaktadır. Polisin aşırı güç kullanmasında ırk faktörünün önemli bir etken olmadığı ortaya çıkmıştır. Adams (1999) gibi yazarlara göre özellikle insan hakları ve medya hassasiyeti nedeniyle ırk unsuru polisin aşırı güç kullanmasında belirleyici bir faktör değildir.

Özgentürk, İ. (2015). Polisin zor kullanmasi: bireysel, durumsal ve organizasyonel yaklaşım. *International Journal of Human Sciences, 12*(1), 1280-1301. doi: 10.14687/ijhs.v12i1.3258

2.2. Polis Memurlarının Güç Kullanmasına Durumsal Yaşlaşım

Durumsal yaklaşım polisin güç kullanmasını polis ile vatandaşın karşı karşıya geldikleri durumların karakteristik özellikleri açısından açıklamaya çalışır. Polis ile suçluların karşı karşıya geldikleri durum açısından önemli karakteristikler; suçun türü, olaya karışan suçlu ve şüphelilerin davranışları, ırk, cinsiyet, yaş, sınıf gibi özellikleri, çevrenin fiziksel ve sosyal özellikleridir. Farklı ırklarda insanların yaşadığı bölgelerde polisin orantısız ve gereksiz güç kullanması toplumda huzursuzluk ve kargaşa yaratmaktadır. Polisin farklı ırklardan insanların yaşadığı bölgelerde polis-halk ilişkilerini memnuniyet verici seviyede tutabilmesi için makul ve orantılı güç kullanma konusunda çok hassas davranması önemli bir unsurdur.

ABD'de toplumsal iç ayaklanmalara örnek verilen San Francisco ve Los Angeles olayları polisin gücünü kötüye kullanması ve ırksal ayrımcılığa en önemli iki örnektir. Terrill ve Reisig (2003)'in ABD'nin Indianapolis ve St, Petersburg şehirlerinde polis ile şüphelilerin karşı karşıya geldikleri toplam 3544 olay üzerinde yapmış oldukları bir çalışmada; polislerin azınlık gruba mensup şüphelilere Beyaz ırka mensup şüphelilerden daha fazla güç kullandığını bulmuşlardır. Mastrofski, Reisig ve McCluskey (2000) azınlık gruba mensup kişilerin polis tarafından ırksal ayrımcılığa uğradıklarını iddia etmektedirler. Azınlık gruplara mensup şüphelilerin polis tarafından orantısız kuvvet mağduru olma ihtimalleri daha fazladır (Schuck, 2004). McEwen, (1996) polis memurlarının alkolün ve uyuşturucunun etkisi altındaki kişilere ve zihinsel engelli veya depresyon altındaki kişilere karşı daha fazla kuvvet kullanma ihtimalinin olduğunu iddia etmiştir.

2.2.1. Polisin Güç Kullanması ve Direnme

Polisin şüphelilerle yapmış olduğu temas sırasında pek çok nedenden dolayı bazen polise karşı mukavemet ve direnme olur. Bazen polis bir kişiden kanunun emrettiği bir davranışta bulunmasını veya kanunun men ettiği bir davranışta bulunmaması ister. Bazen de karşılaştığı şüpheliden üst araması ve yakalama gibi nedenlerle vermiş olduğu komutlara uymasını bekler. Vatandaşlar, şüpheliler ve suçlular bazen sağlıklı düşünememe bazen de kasıtlı olarak polisin yapmasını istediği davranışı göstermez. Ve direnmenin en düşük seviyesi olan pasif direnme gösterir. Polis bir pasif direnme karşısında bu direnmeyi kırana kadar artan şiddette ve orantılı olarak kuvvet kullanabilir. Burada amaç direnen kişinin direncini kırmaktır (Sevindik vd., 2011).

Polis bir görevin yerine getirilmesi sırasında veya hukuka uygun olarak vermiş olduğu talimatlara karşı bir direnme ile karşılaştığı zaman kuvvet ve silah kullanma yetkisine sahiptir. Polise karşı yapılan direnme düşük, orta ve yüksek yoğunlukta olabilir. Polis memurları karşılaştıkları direnmenin derecesine göre kullanacakları gücün derecesini belirlemek zorundadırlar. Kuvvet ve

Özgentürk, İ. (2015). Polisin zor kullanmasi: bireysel, durumsal ve organizasyonel yaklaşım. *International Journal of Human Sciences, 12*(1), 1280-1301. doi: 10.14687/ijhs.v12i1.3258

silah kullanma yetkisi polisin karşılaştığı direnmeyi kıracak şekilde orantılı, artan bir şiddette ve aşamalı olmalıdır. Polis memurlarının kullandığı güç direnmeden daha fazla olur ise bu durumda kullanılan güç makul ve orantılı güç sayılmaz (Sevindik vd, 2011).

Aslında, şüphelinin direnmesi polisin kuvvet kullanmasını tetikleyen bir unsurdur (Terrill vd, 2003). Yapılan bilimsel çalışmalar şüphelinin veya suçluların polise karşı direnmeleri polisin onlara karşı güç kullanma ihtimalini arttırmaktadır. Terrill (2005) polis memurlarının sinirli ve saldırgan davranışlar gösteren ve direnen şüphelilere karşı daha fazla kuvvet kullandığını ifade etmişlerdir. Alpert ve Dunham (1999) ABD'de Oregon eyaletinde polis memurlarının kuvvet kullanmaları ile yapmış oldukları araştırmada; şüphelinin direnmesi polisin kuvvet kullanmasını aniden tetiklemekle beraber polisin şüpheliye karşı kullandığı kuvvetin şüphelilerin direnmelerinden daha fazla olduğunu bulmuşlardır.

2.2.2. Şüphelinin Cinsiyeti

Garner ve Maxwell (2002)'in ABD'de yapmış olduğu bir araştırmada şüphelinin cinsiyeti ile polisin kuvvet kullanması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulmuştur. Polis erkek şüphelilere karşı kadın şüphelilerden daha fazla kuvvet kullanmaktadır. Benzer bir çalışmada Worden (1996) polislerin, bayan şüphelilere erkek şüphelilerden farklı davrandıklarını, erkek şüphelilere bayan şüphelilerden daha fazla güç kullandıklarını bulmuştur. Bu durum erkek şüphelilerin polise daha fazla direnmesi ve akabinde kuvvet kullanmaya maruz kalması ile açıklanabilir.

2.2.3. Şüphelinin Yaşı

Friedric'in 1980 yılında ABD Başkanlık Komisyonunca Chicago, Boston ve Washington DC şehirlerinde toplam 600 polisin katılımı ile Kolluk Kuvvetleri ve Adalet Yönetimi konulu çalışmada elde ettiği sonuçlara göre; polis tarafından kuvvete baş vuran 1547 olayda şüphelilerin, %15'in 18-25 yaşları arasında, % 30'unun 25-45 yaşları arasında, % 12'sinin 45-60 yaşları arasında olduğunu tespit etmiştir. Ancak, en çok 18-25 yaşları arasındaki şüpheliler polisin kendilerine aşırı kuvvet uyguladığı konusunda şikayetçi olmuşlardır. Polisin 45-60 yaşları arasındaki şüphelilere karşı kuvvet kullanma oranı sadece % 3 civarındadır. İlginç olarak 60 yaşın üzerindeki tüm katılımcılar polisin kendilerine aşırı kuvvet kullandığını iddia etmişlerdir.

Terrill ve Reisig (2003)'in ABD'nin Indianapolis ve St, Petersburg şehirlerinde polis ile şüphelilerin karşı karşıya geldikleri toplam 3544 olay üzerinde yapmış oldukları bir çalışmada; polis ile karşı karşıya gelen şüphelilerin % 20'sinin 21-29 yaşları arasında olduğu, % 30'un 30-44 yaşları arısında olduğu, % 9'unun 45-59 yaş arasında olduğu görülmüştür. Çalışmadan elde edile diğer

Özgentürk, İ. (2015). Polisin zor kullanmasi: bireysel, durumsal ve organizasyonel yaklaşım. *International Journal of Human Sciences, 12*(1), 1280-1301. doi: 10.14687/ijhs.v12i1.3258

bulgulara göre; polisin en çok genç, erkek ve düşük sosyal statüden gelen şüphelilere karşı daha fazla güç kullandığı rapor edilmiştir.

2.2.4. Şüphelinin Irkı

Maguire ve Mastrofski (2000) polis-vatandaş ilişkilerinde bölgede yaşayan halkın etnik yapısının halen en önemli sorunu oluşturduğuna inanmaktadırlar. Azınlıklar polisten eşit muamele görmedikleri için sık sık polisten şikayetçi olmaktadırlar. Friedrich'in (1980) ABD Başkanlık Komisyonunca Chicağı, Boston ve Washington DC şehirlerinde toplam 600 polisin katılımı ile Kolluk Kuvvetleri ve Adalet Yönetimi konulu çalışmada elde ettiği sonuçlara göre; Beyaz polis memuru ve Siyah şüphelinin karşı karşıya geldikleri olayların yüzde sekseninde şüpheliler polisin kendilerine olumsuz ya da çok olumsuz davrandığını iddia ettiklerini rapor etmiştir.

Schuck (2004) ABD'de polisin özellikle Siyah ve İspanyol kökenlilere karşı daha fazla fiziksel kuvvet kullandığını rapor etmiştir. Terrill ve Reisig (2003)'in ABD'nin Indianapolis ve St, Petersburg şehirlerinde polis ile şüphelilerin karşı karşıya geldikleri toplam 3544 olay üzerinde yapmış oldukları bir çalışmada; polisin Siyahlara ve İspanyol kökenlilere karşı kuvvet kullanmasını azınlıkların dezavantajlı ve suç oranının yüksek olduğu mahallelerde yaşamasına, polis ile daha fazla karşı karşıya gelmelerine ve bu yüzden de daha fazla polisin kuvvet kullanımına maruz kalmalarına bağlamaktadırlar.

2.2.5. Olayın Büyüklüğü

Polisin karşılaştığı olayın büyüklüğü ve ciddiyeti taşıdığı riskin derecesine bağlıdır. Bir olayın polis için büyük olması; içinde polisin kendisinin veya güvenliğini sağlamakla görevli olduğu sivillerin can ve mal güvenliği açısından yüksek risk taşımasına bağlıdır. Yüksek risk içeren bir olayda şüphelilerin veya saldırganların elinde öldürücü silahlar bulunmaktadır. Polisin elinde öldürücü silahlar bulunan kişileri başka türlü etkisiz hale getirme şansı yok ise ölümcül kuvvet dediğimiz silah kullanma yetkisi doğar (Sevindik ve arkadaşları, 2011).

Friedrich (1980)'in ABD Başkanlık Komusyonunca Chicağı, Boston ve Washington DC şehirlerinde toplam 600 polisin katılımı ile Kolluk Kuvvetleri ve Adalet Yönetimi konulu çalışmada elde ettiği sonuçlara göre; trafik olayları hariç, polisin müdahale ettiği olayın türü ciddileştikçe kullanılan kuvvette artmaktadır. Burada özellikle olayın ciddiyeti arttıkça polise karşı olan direnme de artmaktadır. Direnmeye karşı polisin kullandığı kuvvet kademeli olarak arttığından sonunda önemli sayılabilecek bir güç kullanma seviyesine ulaşılmaktadır. Ayrıca, olay yerinde polisi ajite eden şüphelilere ve suçlulara karşı polisin güç kullanma ihtimali daha da artmaktadır. Garner ve Maxwell'e (2002) göre polis ile şüphelilerin karşı karşıya geldiği olaylarda olay yerinde olayı izleyen

Özgentürk, İ. (2015). Polisin zor kullanmasi: bireysel, durumsal ve organizasyonel yaklaşım. *International Journal of Human Sciences, 12*(1), 1280-1301. doi: 10.14687/ijhs.v12i1.3258

kimse yok ise polisin şüphelilere karşı daha fazla güç kullanma ihtimali artmaktadır. Ayrıca, polis kim olduğu bilinmeyen ve alkollü kişilere karşı daha fazla kuvvet kullanmaktadır.

2.3. Polis Memurlarının Güç Kullanmasına Örgütsel (Kurumsal) Yaklaşım

Örgütsel yaklaşım güç kullanmanın örgütün değerlerinin bir ürünü veya örgütsel değerlerin içinde meydana gelen bir hal olduğunu kabul eder. Örgütsel yaklaşım polisin kuvvet kullanmasını açıklamaya çalışan diğer yaklaşımlardan farklı olarak kurumun politikalarının polisin aşırı kuvvet kullanmasına ve kötü davranışlarına ne kadar etki ettiğini belirlemek için geliştirilmiş olan bir yaklaşım tarzıdır (Friedrich, 1980).

Örgütsel yaklaşım polisin güç kullanmasını organizasyonel yapının ve bu yapının dayandığı değerlerin bir ürünü olarak görür. Wilson polisin güç kullanmasını kurumsal değerlerin organizasyonun yapısına bir yansıması olarak görür. Aşırı kuvvet kullanma modern polis birimlerinden çok gelenekçi tarzda yapılanmış olan polis birimlerinde çok daha fazla görülmektedir. Lundman (1980) polis memurlarının karakteristiklerine ilave olarak örgütsel sapmaların polis memurlarının kötü davranışının nedeni olduğunu iddia etmektedir. Wilson'a göre; polisin kuvvet kullanmasını toplumun politik kültüründe aramak gerekir. Toplumlar politik kültürün vasıtası ile polislere kuvvet kullanacakları özel bir alan oluştururlar. Özellikle polis alt kültürünün etkisinde olan polis birimleri informal olarak bu kültürün etkisi ile aşırı kuvvet kullanma konusunda kendilerine aşırı bir güven duymaktadırlar (Friedrich, 1980).

"Suç kontrol polisliği" olarak da bilinen saldırgan polislik anlayışında, polis–vatandaş karşılaşmasında polis memurları daha saldırgan bir yol izleyerek daha fazla güç kullanabilmektedir. Kırık pencereler kuramı gibi saldırgan güvenlik stratejileri nedeniyle polis memurları tarafından güç kullanmanın istismar edilmesi yetkililerin dikkatini çekmektedir. Polis memurları meslek öncesi eğitimleri sırasında suçu kontrol etmek için eğitilirler. Polis memurlarının tüm yetenekleri bu yönde odaklanmıştır. Ancak, bu memurlar sokakta azınlıklar ve diğer gruplar ile karşı karşıya geldiklerinde onlar ile nasıl iletişim kuracakları konusunda yeterli tecrübeye sahibi değillerdir (Kelling ve Coles, 1996).

Cao ve Huang (2000) kurallara ve talimatlara uyma konusunda polislerin zorlanması ve denetlenmesi ile orantısız güç kullanımını en aza indirilebileceğini iddia etmektedir. Polisin orantısız güç kullanımını azaltmak için, polis memurları ve çalıştıkları kurum aynı anda beraber kontrol edilmelidir. Cao ve Huang (2000)'ın ABD'de polisin kuvvet kullanması ile ilgili vatandaşların şikayetleri üzerinde yaptıkları çalışmalarda; memurların yakından denetlenmesinin vatandaşın şikayetlerinin azaltılmasında pozitif bir etki yaptığını bulmuşlardır.

Özgentürk, İ. (2015). Polisin zor kullanması: bireysel, durumsal ve organizasyonel yaklaşım. *International Journal of Human Sciences, 12*(1), 1280-1301. doi: 10.14687/ijhs.v12i1.3258

Armacost (2004)'a göre; polisin bireysel olarak cezalandırılması polisin şiddet uygulamaması için tek başına bir çare değildir. Polis memurlarının çalıştığı örgütün şiddet içeren davranışlarına izin verip vermediği, onaylayıp onaylamadığı konularında denetlenmesi gerekir. Ayrıca, toplum destekli polislik politikaları güç kullanma gibi konularda polisi daha hesap verebilir ve sorumlu hale getirmektedir (Adams, 1999). Vatandaşların polisin kötü muamelesi ile ilgili şikayetleri hem polis biriminin hem de polis memurunun profesyonellikteki başarısızlığı anlamına gelmektedir (Terrill ve McCluskey, 2002).

Polis örgütünün informal yapısı, memurun etik değerlere bağlılığı, idari açıdan liderlik, kurum ve saldırgan polis kültürü etkisi ve polis halk ilişkileri polisin orantısız kuvvet kullanması ile ilgilidir (Adams, 1999). İlave olarak, görev yapılan toplumun ve kurumun polis memurlarına yüklediği roller ve sorumluluklar, kurumsal organizasyon bozukluklar, ağır çalışma şartları ve görev yapılan yerdeki halkın yapısı güç kullanma gibi faktörler polisi sahip olduğu yetkileri istismar etmeye iter (Adams, 1999).

2.3.1 Polis Alt Kültürü ve Kuvvet Kullanma

Cerrah (2011)'a göre, polis alt kültüründe mavi ve açık mavi kardeşlik anlayışı vardır. Ne zaman polisler görevlerini kötüye kullanma ile suçlansalar, olayı bilen ve şahit olan polisler susarlar ve aleyhte şahitlik etmezler. Mavi sessizlik kuralı suçlanan polisin etrafında bir koruma oluşturur. Polisler kendilerini toplumun diğer kısmından biraz farklı hissederler. Bu polis alt kültürü nedeniyle, polis memurları birbirlerini korurlar. Bu mavi sessizlik kuralı nedeniyle bazı polisler orantısız kuvvet kullanırlar ve bundan dolayı da cezalandırılmayacaklarına inanırlar.

Polis alt kültürü ile ilgili yapılan çalışmalar geleneksel polis kültürünün polisin kuvvet kullanması üzerinde olumsuz etkisi olduğunu göstermektedir. Geleneksel polis kurumsal alt kültürü polisi suçlularla savaşan bir savaşçısı olarak katı, sert ve tavizsiz olarak tanımlar. Geleneksel polis alt kültürü değerlerini benimsemiş olan polislerin diğer modern anlayışa sahip olanlardan daha fazla kuvvet kullanma olasılığının var olduğu tespit edilmiştir (Terrill vd, 2003).

Adams (1999)'a göre, güç kullanmanın dış kaynaklı siyasi ve yasal baskıları ve etik boyutları itibariyle ve iç kaynaklı mesleki dayanışma ve başarılı olma baskıları nedeniyle polis müdürlükleri aşırı kuvvet kullanma iddialarını araştırma konusunda büyük bir baskı altındadırlar.

3. Aşırı Güç Kullanma

Polis memurları çok tehlikeli ve ani olaylarla karşılaştıklarında ne çeşit ve ne kadar güç kullanacaklarına o anda karar vermek zorundadırlar. Güç kullanmaktan dolayı hakkında soruşturma açılan ve mahkeme edilen bir polisin makul ya da orantısız kuvvet kullandığına aylarca süren bir

Özgentürk, İ. (2015). Polisin zor kullanmasi: bireysel, durumsal ve organizasyonel yaklaşım. *International Journal of Human Sciences, 12*(1), 1280-1301. doi: 10.14687/ijhs.v12i1.3258

mahkemenin sonucunda karar verilir iken, karşılaştığı bir olay karşısında bir polis memurundan ne oranda güç kullanacağına bir kaç saniye içinde karar vermesi beklenir (Montgomery, 2005).

Polis memurları güç kullanma ile ilgili ani karar vermesi gereken durumlarda yetersiz eğitim, kişisel ve durumsal nedenler gibi değişik faktörler nedeniyle içinde bulundukları durumu kontrol edebilmek ve şüpheliyi yakalayabilmek için orantısız güce başvurabilmektedirler. Aşırı güç kullanma "polisin belirli durumlarda idari, profesyonel ve yasal talimatların izin verebileceği seviyeden daha fazla olarak başvurduğu kuvvettir (Adams , 1999). Aşırı güç kullanmanın merkezinde neyin olduğu pek çok tartışmanın konusu olup, gücün uygun ve gerekli olduğunu karar vermek, gri alanları tespit etmek çok zordur (McEwen, 1996).

Pinizzotta ve diğerlerinin (2012) yılında ABD genelinde 295 polis memurunun katılımı ile ölümcül kuvvet kullanma ile ilgili yapmış oldukları çalışmanın sonucuna göre; çalışmaya katılan 295 polis memurunun % 96'sı yılda en az bir kere kendini tehlikede hissedip silahını kullanmak üzere kılıfından çıkardığını, % 83'ü meslek hayatı boyunca en az bir kere çok kritik denecek bir olayla karşılaştığını, % 59'u en az bir kere kritik bir olay nedeniyle silahını ateşlediğini, % 70'i karşılaştığı olayda yasal olarak silah kullanma yetkisinin doğmasına rağmen silah kullanmadığını rapor etmişlerdir. Garner ve Maxwell'in (1999) çalışmasının sonucuna göre polisler yakalama yaptıkları olayların yüzde sekseninde silahsız taktikler kullanmaktadır. Bu yakalamaların yüzde kırk sekizinde şüphelilerin vücudunda küçük ezilmeler ve çizikler oluşmuştur. Vatandaşlar tarafından polisin aşırı kuvvet kullanması ile ilgili yapılan şikâyetlerin % 10'unun doğru olduğu kabul edilmektedir.

Polis memurlarının aşırı kuvvet kullanma nedenleri beş gruba ayrılabilir. 1) Yetersiz eğitim. Polis memurlarının polislik mesleğinin doğası gereği normal vatandaşlardan daha fazla tehlikeli durumlarla karşı karşıya gelme ihtimali olduğundan, devamlı surette yeterli ve düzenli eğitim almaları gerekmektedir. Kuvvet kullanma ile ilgili yetersiz eğitim alan polis memurlarının orantısız kuvvet kullanma ihtimalleri daha fazladır. 2) Kaza ile kastı aşan kuvvete başvurma. Polis memurları özellikle fiziksel temas sırasında cop ile direnen kişinin koluna vurmak ister iken şüphelinin ani dönmesi nedeniyle kafasına vurabilir veya vücudunun ölümcül olmayan bir bölgesine ateşli silah ile ateş etmek isterken ölümcül olan bölgelerden vurabilir. 3) Aşırı heyecan ve adrenalin yüklenmesi. Ani tehdit ve saldırı karşısında insanın adrenalin seviyesindeki aşırı yükselme, beraberinde insanın kontrolünü kaybetmesini ve aşırı kuvvet kullanmasını tetikler. 4) Misilleme amaçlı kuvvet kullanma. Bu tip aşırı kuvvet kullanma genellikle polise direnen veya sözlü olarak hakaret eden şüphelilere karşı polisin orantısız olarak kuvvet kullanmasıdır. 5) Kişisel, etnik ve dinsel nedenlerle kuvvet kullanma. Bazı durumlarda polis memurları, kişisel, etnik, dinsel ve memurun peşin hükümlü olduğu diğer durumlarda aşırı kuvvet kullanabilmektedir (Montgomery, 2005).

Özgentürk, İ. (2015). Polisin zor kullanması: bireysel, durumsal ve organizasyonel yaklaşım. *International Journal of Human Sciences, 12*(1), 1280-1301. doi: 10.14687/ijhs.v12i1.3258

3.1. Polisin Aşırı Kuvvet Kullanması ve Halk Ayaklanması

Polisin farklı etnik yapıdan oluşan insanların yaşadığı yerlerdeki tutum ve davranışları çok hassas bir konudur. Özellikle ABD gibi devamlı farklı ırklardan insanların göç ettiği ülkelerde polisin insanlara ırk ayrımı yapmadan davranması halk için özel bir önem taşır. Amerika Birleşik Devletlerinde ırk ayrımcılığı ve polisin Afrikan-Amerikan ve Hispanik denilen Afrika ve İspanyol asıllı kişileri karşı orantısız olarak kuvvet kullanması büyük halk ayaklanmalarının nedeni olarak gösterilmektedir.

Polisin bu azınlıklara karşı orantısız kuvvet kullanmasından dolayı her yıl sayısız toplumsal gösteriler düzenlenmekte ise de; 1967 San Francisco ayaklanması, 1992 Los Angeles Rodney King olayı, 2001 Cincinnati'de Timothy Thomas olayı ve 2014 yılında Ferguson ayaklanması polis tarafından Siyahi bir vatandaşın öldürülmesinden sonra tüm ülke çapında meydana gelen halk ayaklanmalarının en büyüklerine örnek teşkil etmektedir. Tüm bu halk ayaklanmalarının nedeni polisin aşırı ve orantısız kuvvet kullanması ve halkın buna karşı vermiş olduğu tepkidir. Halk polisin orantısız kuvvet kullanmasını polis şiddeti olarak tanımlamaktadır (Fyfe, 1988; Sigelman vd, 1997).

1991yılında ABD'nin California eyaletinde polisin Rodney King isimli zenci bir kişiye karşı uyguladığı aşırı kuvvet sonucunda meydana gelen halk ayaklanmasından sonra, olayın araştırılması için bağımsız bir komisyon kuruldu. Bağımsız komisyonun araştırma raporuna göre, vatandaşların şikayetleri sadece küçük bir grup polis memurunun aşırı şiddet kullanması ile ilgilidir. Vatandaşlar tarafından yapılan şikayetlerin çoğu 44 polis memuru ile ilgili olup; bu polis memurları problemin kaynağı veya problemli memur olarak işaret edilmişlerdir (Perez, Berg ve Myers, 2003).

2001 yılındaki ABD'nin Cincinati eyaletindeki halk ayaklanması sadece aracıyla çarpma ve kaçma olayına karışmış silahsız Timothy Thomas isimli bir Siyahi vatandaşın Beyaz bir polis memuru tarafından öldürülmesinden sonra başlamıştır. Ayrıca, bu olaydan önceki altı aylık zaman dilimi içerisindeki beş Siyahi şüphelinin Cincinnati polisi tarafından öldürülmesi olayları tetikleyen diğer bir neden olmuştur. Cincinnati Polisi hakkında FBI tarafından soruşturma açılmasına rağmen halkın tepkisi dinmemiştir. Olaylar ve protestolar sadece Cincinati eyaleti ile sınırlı kalmayarak tüm ülke çapında yankı uyandırmıştır. Çıkan olaylar sonucunda milyonlarca dolarlık kamu zararı meydana gelmiş ve 800'den fazla kişi tutuklanmıştır (Tuch ve Weitzer, 1997).

Perez ve arkadaşlarının (2003) 1967-1969 yılları arasında meydan gelen San Francisco ve Boston ve diğer küçük halk ayaklanmaları ile ilgili yapmış oldukları geniş çaplı bir araştırmanın sonucuna göre; San Francisco'da olayları protesto eden öğrencilerin polis tarafından kışkırtılması

Özgentürk, İ. (2015). Polisin zor kullanmasi: bireysel, durumsal ve organizasyonel yaklaşım. *International Journal of Human Sciences, 12*(1), 1280-1301. doi: 10.14687/ijhs.v12i1.3258

büyük bir ayaklanmanın başlamasına neden olmuştur. California'da yaşayan Siyah vatandaşlara göre halk ayaklanmasının esas nedeni polisin orantısız olarak aşırı kuvvet kullanmasıdır.

Polis-halk ilişkileri toplumdaki şiddetin azalmasında veya artmasında büyük önem taşımaktadır. Şayet polisin hem toplumla olan ilişkileri iyi değil hem de toplumsal olaylarda kalabalıkların kontrolü konusunda bir hazırlığı yok ise büyük halk ayaklanmaları kaçınılmazdır. Burada esas sorun halk ile polis arasındaki güvenin olmamasıdır. Halk polise güvenmemektedir. Halk için şiddetin esas kaynağı polisin kullandığı aşırı kuvvettir. Vatandaşlar arasındaki tüm farklılıklara rağmen, polis halk ilişkilerinin iyi olduğu yerlerde halk ayaklanmaları büyük kayıplar olmadan bastırılabilmektedir. Vatandaş eğer polise güvenir ise istenmeyen bazı olaylar sonucunda meydana gelen yaralanmalar ve ölümler çok büyümeden diyalog ile önlenebilir.

Özetle, genelde polise karşı duyulan güvenin yüksek olmasına rağmen özellikle azınlık grupların polise karşı daha az güven duyduğu tespit edilmiştir (Tyler, 2005). Polis ile vatandaş arasındaki yetersiz iletişim ve polis memurlarının gerçek güvenlik sağlayıcı misyonlarını benimseyememiş olmaları polisin aşırı ve orantısız kuvvet kullanmasının ve halk ayaklanmalarının en önemli sebebidir (Perez vd., 2003).

Sonuç

Polise kamunun güvenliğini, genel emniyet ve asayişi sağlarken diğer kamu görevlilerine verilmemiş olan zor kullanma yetkisi verilmiştir. Zor kullanma yetkisi polis memurlarına görevlerini yerine getirirken direnişle karşılaştıklarında veya kendilerine veya başkalarına karşı yapılan haksız bir saldırıya karşı koyarken zor ve silah kullanma izni vermektedir. Zor kullanma bedeni kuvvet ve maddi güç ve ateşli silah olarak üçe ayrılır. Polis memurunun direnen kişilere karşı veya eşya üzerinde doğrudan doğruya bedeni kuvvet kullanabileceği gibi kelepçe, cop, basınçlı su, göz yaşartıcı gazlar gibi maddi güç ve silah kullanabilir.

Demokratik toplumlarda polisin güç kullanması çok hassak hukuki düzenlemeler ile sınırlandırılmıştır. Polisin sahip olduğu gücü kötüye kullanması ciddi insan hakları ihlali sayılmış ve polisin güç kullanma yetkisi devamlı olarak sorgulanmıştır. Ancak, polislik mesleğinin karmaşık doğası, karşılaşılan olayların birbiri ile farklılıklar göstermesi ve tüm olayların anlık gerçekleşmesinden dolayı polisin güç kullanması her zaman arzu edilen sınırlar içinde gerçekleşmemektedir.

ABD gibi devamlı farklı ırklardan insanların göç ettiği ülkelerde polisin güç kullanması her zaman hassas bir konu olmuştur. Özellikle 1980'li yıllarda ABD'de polisin siyah ırktan ve İspanyol

Özgentürk, İ. (2015). Polisin zor kullanmasi: bireysel, durumsal ve organizasyonel yaklaşım. *International Journal of Human Sciences, 12*(1), 1280-1301. doi: 10.14687/ijhs.v12i1.3258

kökenli kişilere karşı orantısız güç kullanması ciddi ve yaygın halk ayaklanmalarına neden olmuştur. Alınan tüm tedbirlere ve yapılan tüm çalışmalara rağmen polisin belirli gruplara karşı orantısız güç kullandığı iddiaları devam etmiş, 1990'lı yıllarda yeni olaylar ve ayaklanmalar olmuştur. En son 2014 yılındaki Ferguson şehrinde polisin silahsız zenci bir çocuğu öldürmesinden sonra çıkan olaylar tüm ülkeye yayılmıştır. Tüm bu olaylar bir kez daha polisin güç kullanması yetkisini teorik ve pratik açıdan sorgulanır hale getirmiştir.

Polisin zor kullanması ile ilgili olarak; bireysel faktörler ile ilgili yapılan çalışmalarda en dikkat çekici nokta polis memurlarının eğitim seviyesi ve hizmeti içi kurslara tabii tutulması ile orantılı kuvvet kullanma arasındaki ilişkidir. Daha önce yapılmış olan bilimsel araştırmaların sonuçları bize eğitim seviyesi yüksek olan polis memurlarının düşük olanlara oranla daha az orantısız güç kullandıklarını göstermektedir. Bu durumda polis birimlerinin işe alma süreçlerinde özellikle üniversite mezunu polis memurlarını işe almalarının daha faydalı olacağı düşünülebilir. Lise mezunu olan polis memurlarının daha uzun süre kuvvet kullanma ile ilgili eğitimlerden geçirilmesinin daha faydalı olacağı da tavsiye edilebilir. Ayrıca, daha uzun süre polis okullarında eğitim almış olanların ve daha uzun süre meslek içi kurslarına katılanların da vatandaşa karşı daha az kuvvet kullandıkları veya daha çok orantılı kuvvet kullandıkları sonuçları göz önüne alındığında, özellikle azınlıkların bulunduğu bölgelerde görev yapan polislerin daha fazla meslek içi kurslara tabii tutulmasının orantılı güç kullanma konusunda faydalı sonuçlar verebileceği düşünülebilir. Ayrıca, konunun tam olarak açıklığa kavuşturulabilmesi için, hem polislerin eğitim seviyesi hem de meslek içi kurslara tabii tutulma süreleri ile orantılı kuvvet kullanması arasındaki ilişkiyi araştıracak daha fazla bilimsel çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Polis memurlarının kuvvet kullanmasına etki eden faktörlerin arasında yer alan yaş, cinsiyet, ırk ve mesleki tecrübe değişmesi ve değiştirilmesi imkansız olan faktörlerdendir. Genç ve erkek polis memurlarının daha çok sokakta devriye görevinde çalıştırılmaları kaçınılmaz bir durumdur. Ancak, polis memurlarının yaşı ile orantısız kuvvet kullanma arasında ters orantı bir ilişki olduğu düşünüldüğünde, memurun yaşı arttıkça orantısız kuvvet kullanma oranı azalmaktadır. Vatandaş ile polisin karşı karşıya çok geldiği durumlarda genç memurların yerine daha yaşlı memurların görevlendirilmesi faydalı olabilir. Aynı durum bayan polis memurları için de düşünülebilir. Genç ve erkek memurların daha fazla kuvvet kullandıkları göz önüne alındığında, hassas bölgelerde bayan polis memurlarının da görevlendirilmesinin kuvvet kullanmayı azaltacağı düşünülebilir.

Polis memurlarının ırkı konusu ayrıca dikkat edilmesi gereken bir konu olup; değişik ırklardan insanların yaşadığı yerlerde görev yapan polis memurlarının halka eşit muamele etme ve kuvvet kullanma konularında çok dikkatli olmaları gerekmektedir. Polis memurlarının farklı ırktan

Özgentürk, İ. (2015). Polisin zor kullanmasi: bireysel, durumsal ve organizasyonel yaklaşım. *International Journal of Human Sciences, 12*(1), 1280-1301. doi: 10.14687/ijhs.v12i1.3258

olan şüphelilere karşı orantısız güç kullanmasının geniş kapsamlı rahatsızlıklara ve halk ayaklanmalarına neden olabileceği her zaman göz önünde bulundurulmalıdır.

Kaynaklar

Adams, K. (1999). What we know about use of force. *U.S. Department of Justice, National Institute of Justice and Bureau of Justice Statistics*. Washington D.C. October 1999. NCJ 176330

Alpert, G. ve Dunham, R. (1999). The force factor: Measuring and assessing police use of force and suspect resistance in use of force by police: Overview of national and local Data. *U.S. Department of Justice, National Institute of Justice and Bureau of Justice Statistics*. October 1999. NCJ 176330

Armacost, E. (2004). Organizational culture and police misconduct. *The George Washington Law Review.72,* 3.

Brand, S., Stroshine, M.S,. ve Frank, J. (2001). Who are the complaint- prone officers? An examination of the relationship between police `officers' attributes, arrest activity, assignment, and citizens' complaints about excessive force. *Journal of Criminal Justice*.Vol. 29 521-529

Cao, L. Ve Huang, B. (2000). Determinants of citizen's complaints against police abuse of power. *Journal of Criminal Justice*.28(3) 203-210

Cerrah, İbrahim, (2011). *Polis Etiği.* Polis Akademisi Yayınları, Ankara

Chaiken, J. ve Travis, J. (1996). National data collection on police use of force. *U.S. Department of Justice*.

Eryılmaz, B. ve Bozlak, Ayhan, (2009). Hukukumuzda Zor ve Silah Kullanma Yektisi. TBB Dergisi, (83), 223-277

Fyfe, J. (1988). Police use of deadly force: Research and reform. *Justice Quarterly*, 5(2) 165-201.

Friedrich, R. (1980). Police use of force: Individuals, situations, and organizations. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 452: 82-97.

Garner, J., Schade, T., Hepburn, J. ve Buchanan, J. (1995) Measuring the continuum of force used by and against the police. *Criminal Justice Review*. 20,.2

Garner, Joel H. ve Maxwell, C. (1999). Measuring the amount of force used by and against the police in six jurisdictions in use of force by police*:* National institute of justice and bureau of justice statistics. NCJ 1763 Ri*verview of National And Local Data. Washington D.C.: U.S. Department of Justice,*

Garner, J. H. ve Maxwell, C. (2002). Characteristics associated with the prevalence and severity of force used by the police. *Justice Quarterly*. 2002-19

Henriquez, M. A., (1999). IACP national database project on police use of force in use of force by police, *Overview of National and Local Data, (Washington, DC: US Department of Justice, NCJ 176360.*

Holmes, M. (2000). Minority threat and police brutality: Determinants of civil rights criminal complaints in U.S. municipalities. *Criminology*. Vol.38 No.2-343

International Association of Chiefs of Police (2001). Police use of force in America. Retrieved June 2007 from http://www.theiacp.org/documents/pdfs/Publications/2001useofforce.pdf

Kaminski, R. ve Digovani, C. & Downs, R. (2004). The use of force between the police and person with impaired judgment. *Police Quarterly* Vol.7 No.3

Kelling, G. ve Coles, C (1996*). Fixing Broken Windows: Restoring Order and Reducing Crime in Our Communities*. Free Press. New York

Maguire, E. & Mastrofski, S. (2000). Patterns of community policing in the united states. *Police Quarterly. 3(1) 4-45.*

Mastrofski, S., Reisig, M. ve McCluskey, J. (2002). Police disrespect toward the public: An encounter-based analysis. *Criminology*, *40*(3), 519-551.

McElvain, J. ve Kposowa, A.(2004). Police officers characteristics and internal affairs investigations for use of force allegations. *Journal of Criminal Justice 32*, 265-279.

McEwen, T, (1996). National data collection on police use of force. US Department of Justice Bureau of Statistics National Institute of Justice

Montgomery, D. (2005). Excessive force. *FBI Bulletin. Bull.* 74 , 8-11

Morrison, G. (2006). Deadly force programs among larger U.S. police departments. *Police Quarterly. Vol 9, (3), 331-360*

Paoline, E. A. ve Terrill, W. (2007). Force continuums: Moving beyond *s*peculation and toward empiricisms. *Police Administration. Vol. May 2007, pp27*

Perez, A., Berg, K.M. ve Myers, D.J. (2003). Police and riots. *Journal of Black Studies*. 34, (2) pp.153-182

Pinizzotto, Anthony J., Davis, Edward F., Bohrer, Shannon B., ve Infanti, Benjamin J.(2012). Law enforcement restrain in the US of deadly force with in the Context of the deadly mix, International Journel of Police Science and Management. 14, (4) 285-298.

Schuck, A.M. (2004). The masking of racial and ethnic disparity in police use of physical force: The effects of gender and custody status. *Journal of Criminal Justice*, *32*, 557-564

Sevindik, Mürsel., Esen, Erol., Gedikli, Mustafa. (2011). *Polis Savunma Taktikleri.* Polis Akademisi Yayınları, Ankara.

Sigelman, L., Welch, S,. Bledsoe, T., ve Combs, M. (1997). Police brutality and public perception of racial discrimination: A tale of two beatings. *Political Research Quarterly* 50,(4.)777-791.

Skogan, W. (2005). Citizens' satisfaction with police encounters. *Police Quarterly. 8 298-321*

Terrill, W. ve McCluskey, J. (2002), Citizen complaints and problem officers: Examining officer behavior. *Journal of Criminal Justice*, 30 143-55.

Terrill, W. ve Mastrofski, S. D. (2002). Situational and officer based determinants of police coercion. *Justice Quarterly,* 19, 215–248.

Terrill, W., Paoline, E. & Manning, P.(2003). Police culture and coercion. *Criminology. Volume* 41, (4).pp1003-1034

Terrill, W. (2005). Police use of force: A transactional approach. *Justice Quarterly*. 22, (1) pp 107-138

Terrill, W., Alpert, G., Dunham, R.ve Smith. (2003). A management toll for evaluation police use of force: An application of the force factor. *Police Quarterly* 6 (2) 150-171

Terrill, W. ve Reisig, M.(2003). Neighborhood context and police use of force. *Journal of Researching and Delinquency*. Vol. (3) .291-321

Tuch, S. ve Weitzer, R. (1997). Trends: Racial differences in attitudes towards the police. *The Public* Opinion Quarterly. Vol. (61) 4

Tyler, T.(2005). Police in black and white: Ethnic group differences in trust and confidence in the police. *Police Quarterly*, *8* (3) 322-342.

White, M. (2002). Examining the impact of external influences on police use of deadly force over time. *Evaluation Review 27* (1) pp131-151

Worden, R. E., Shepard, R. L., ve Mastrofski, S. D. (1996). On the meaning and measurement of suspects' demeanor toward the police. *Journal of Research in Crime and Delinquency 33*(3):324-336.

Özgentürk, İ. (2015). Polisin zor kullanmasi: bireysel, durumsal ve organizasyonel yaklaşım. *International Journal of Human Sciences, 12*(1), 1280-1301. doi: 10.14687/ijhs.v12i1.3258

Extended English abstract

While ensuring public safety and fighting against criminals the police are given exceptional powers such as the use of force to protect themselves as well as others in the process of fighting criminals. When police officers are dealing with a dangerous or unpredictable situation, they usually have very little time to assess it and determine the proper response. Use of force continuum can be identified as the degree of force appropriate force must be used in a given situation. The force in a given situation can be categorized from least to greatest. The degree of force needed in a given situation may be increase gradually depends on the resistance of the suspects and magnitude of the attack. The level of force used rises only when a lower level of force would be ineffective in dealing with the situation. Use of force continuum will start with officer presence in a situation, and end with the use of deadly force. The use of force should be "reasonable" and "necessary" according to the universal law. But "reasonable" and "necessary" force terms can change from country to country and police department to police department. There are no universally accepted definitions of "reasonable" and "necessary". The police use of force is important for the theoretical and practical aspects. As the theoretical aspects, police has the authority of the state to interfere the situation that legal force is needed to be used in. As the practical aspect, people need to be protected from the unlawful attacks. Only law enforcement officers are allowed to use of legal force against to attackers. However, law enforcement officers have right to use of legal force, use of excessive police force is the real concern for the many communities. In a democratic society the limits of the use of force given by the state to the police is regulated by law. These legal regulations are created to ensure that de police uses the given power at reasonable level, does not exceed the authority and misuses the given power. Misuse of power by the police, regarding humanitarian concerns, in terms of philosophical dilemmas and political implications has great impact on people. Excessive use of force beyond the permitted legal frame by the police is a source of anxiety and restlessness for the society. The use of power and force by police officers has always attracted the attention of the press and human rights defenders. Use of force is defined as; use of physical strength and any equipment in increased proportion to neutralize acts of resistance or attack. The power to use of force is a direct intervention to the fundamental rights and freedoms of persons. Therefore, use of excessive force is considered as a direct violation of human rights. İt is accepted that if; law enforcement uses more power than permitted, they will have committed an offense. There have been numerous researches and studies about Police use of force. However, the complex structure of use of force, and it association with many factors creates a lot of limitations in this area. Therefore, the researchers have systematized the use of force by the police and focused on situational and institutional factors. Individual factors affecting the use of power and force by the police officers are defined as; the age of the police officer, education level and occupational experience. Regarding situational factors the researchers have focused on characteristics like; type of event that the police officer has encountered the public and the characteristics the suspects. Regarding explaining the Institutional factors it is focused on; the effect of the police culture (subculture) and service delivery philosophy of de unit that the officer is working at. According to the academic researches police officers are more likely to use more force when the suspect resist. In fact, suspects' resistance may immediately trigger the police use of force. The circumstance of excessive force is very sensitive issue to protect the civil rights of each individual. Excessive force is considered deviant behavior that at the same time both police officers and police departments can be charged. Schollars attempt to answer some of these questions that why police officers use the excessive force. This study examines the relationship between police force and some characteristics of officers and suspects such as age, race, gender, experience and resistance.